

Тақриз

ба автореферати рисолаи номзиди Данаева Камола Холматовна дар мавзӯи **“Таъсири ҷаҳонишавӣ ба равандҳои иҷтимоӣ-фарҳангии ҷомеаи Тоҷикистон дар шароити муосир”** барои дарёфти дараҷаи номзиди илмҳои фалсафа, аз рӯи ихтисоси 09.00.11 – фалсафаи иҷтимоӣ

Таҷрибаи таърихии инсоният собит менамояд, ки доимо ҳангоми ивазшавии муносибатҳои иҷтимоӣ дар майдони баҳсҳои фалсафӣ масъалаҳои арзи вучуд менамоянд, ки баррасӣ ва дарёфти роҳҳои ҳалли илмии онҳо барои пешрафти ҷомеа ва давлат муосидат менамояд. Муаммои таъсири ҷаҳонишавӣ ва таъсири он ба ҳаёти иҷтимоӣ-фарҳангии ҷомеаи муосири Тоҷикистон аз ҷумлаи ин муаммоҳост. Бояд тазаккур дод, ки муаммои мазкур имрӯз боз ҳам баҳснок гаштааст, зеро дар бораи ҷаҳонишавӣ ҳамчун раванди мушкул ва пуртазод андешаҳои гуногун баён мегарданд. Гурӯҳи олимон, файласуфон, сиёсатшиносон, коршиносон онро ҳамчун раванди объективи рушди ҷомеаи ҷаҳони муосир маънидод намоянд, гурӯҳи дигари онҳо ҷаҳонишавиро ғояе меҳисобанд, ки он аз ҷониби давлатҳои абаркудрат баҳри тағйир додани низомҳои иҷтимоӣ ва фарҳанги миллии давлатҳои дигар корбаст намудаанд. Бояд гуфт, ки солҳои сипаригашта оид ба таъсири ҷаҳонишавӣ ба маънавиёт, фарҳанги милли, худшиносии милли ва ғайра якҷанд тадқиқотҳо ба анҷом расонида шудаанд. Вале ҳодисаҳои, ки дар тури вақтҳои охир дар минтақаҳои гуногуни ҷаҳон, аз ҷумла пуршиддат гаштани зиддият ва бо дастгирии ИМА ва Аврупо ба низои мусаллаҳона табдил ёфтани муносибати байнидавлатии Россия ва Украина, масъалаи мутобиқ будани раванди ҷаҳонишавиро ба манфиатҳои милли, хусусан дар соҳаи арзишҳои ҳаёти иҷтимоӣ-фарҳангӣ зери шубҳа мегузорад.

Дар автореферат Данаева К.Х. дуруст таъкид намудааст, ки дар раванди ҷаҳонишавӣ, амалигардонии сиёсати геосиёсӣ ва геофарҳангӣ абаркудратҳо ба фазои иҷтимоӣ-фарҳангии минтақаҳои гуногуни олам арзишҳои барои ҷомеаҳои суннатӣ бегона ворид гашта, барои рушди муназзами онҳо хатару таҳдидҳо эҷод менамояд. Ҳақ бар ҷониби унвонҷӯ аст, ки ин раванд дар ҳаёти иҷтимоӣ-фарҳангии ҷомеаи тоҷик низ бараъло ба назар мерасад. Ба андешаи мо, муайян намудани ин падидаҳои номатлуби хатарзоӣ вазифа ва ҳадафи асосии пажӯҳиши муҳаққиқ буда, шиносои ба матни автореферат шаҳодат медиҳад, ки ӯ аз ўҳдаи ин кор баромада тавонистааст. Муҳтавои таъсири ҷаҳонишавиро ба ҳаёти иҷтимоӣ-фарҳангӣ дар он муайян менамояд, ки аз як тараф, афзоиши босуръати алоқамандии иттилоотиву иҷтимоӣ-фарҳангии ҷомеаи ҷаҳонӣ бархурд ва муколамаи арзишҳои иҷтимоӣ-фарҳангиро афзоиш диҳад, аз тарафи дигар, зери таъсири ғасби тавоноӣ фарҳангу иттилоотии Ғарб, пеш аз ҳама Иёлоти Муттаҳидаи Амрико фарҳангҳои суннати миллии кишварҳои султараққикарда ва рӯ ба тараққӣ имкони маҳв шуданро дорад. Ба андешаи мо, чунин муайян намудани таъсири ҷаҳонишавӣ ба ҳаёти иҷтимоӣ-фарҳангии ҷомеаи муосири Тоҷикистон, қобили дастгирист.

Омӯзиши сатҳи омӯзиши мавзӯ ба унвонҷӯ имконият додааст муайян намояд, ки баъзе ҷанбаҳои он дар адабиёти фалсафӣ мавриди таҳлилу баррасӣ қарор дода шудааст. Муаллифи диссертатсия ғояҳои дар ин асарҳо ва рисолаҳо матраҳ

гаштаро омӯхта, арзишмандии онҳоро муайян намуда, баробари ин доираи муаммоҳоеро муайян намудааст, ки онҳо то ҳол ба таври бояду шояд омӯхта нашудаанд ё андешаҳои баён гашта ба талаботи замон ҷавобгӯ нестанд. Таҳлили ҳаматарафаи сатҳи омӯзиши мавзӯ ба муаллиф имконият додааст, ки унвончӯ мақсад ва вазифаҳои таҳқиқоти хешро ба таври мушаххас муайян намояд.

Навгони муҳими кор аз он иборат аст, ки муаллиф дар он таъсири ҷаҳонишавиро ба ҳаёти иҷтимоӣ-фарҳангии ҷомеаи муосири тоҷик дар шароити ташаккули рушди бисёрқутбаи ҷаҳони муосир мавриди таҳдиду баррасӣ қарор дода, тамоюлотии онро муайн намудааст.

Хулосаи муҳими қори тақризшаванда аз он иборат аст, ки таҳлили назариявии гузаронидашуда ба Данаева К.Х. имконият додааст муайян намояд, ки фарҳанг, бахусус тамоюли ҷаҳонишавии он аз ҷумлаи проблемаҳои глобалии асри XXI буда, дар низомҳои сиёсӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоӣ яке аз самтҳои афзалиятдошта ба ҳисоб меравад. Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун узви ҷомеаи ҷаҳонӣ ва аъзои ИДМ аз раванди босуръати ҷаҳонишавии фарҳанг, аз падидаҳо ва зухуроти мусбату манфии он дар қанор буда наметавонад. Омилҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ аз ҷумлаи омилҳои омилиқоест, ки ба иқтисодиёт, тараққиёти илму техника, ҳифзи муҳити зист, истеҳсолот ва сиёсат иртиботи қавӣ дошта, ба пешрафти онҳо таъсири амиқ мегузорад.

Мо аз шарҳи бобу зербобҳои автореферат худдорӣ намуда, ҳамин нуқтаро таъкид менамоем, ки он тибқи талабот буда, таҳлиле, ки дар доираи онҳо гузаронида шудааст тасаввуроти моро оид ба раванди ҷаҳонишавӣ ва таъсири он ба ҳаёти иҷтимоӣ-фарҳангии ҷомеаи муосири тоҷик ғани мегардонад.

Бояд зикр кард, ки дар автореферати диссертатсияи Камола Данаева дигар нуқтаҳои таваҷҷуҳпазир зиёданд. Баробари ин, бояд таъкид намуд, ки омӯзиши автореферати диссертатсияи ба анҷом расонидаи Данаева Камола Холматовна дар мавзӯи **“Таъсири ҷаҳонишавӣ ба равандҳои иҷтимоӣ-фарҳангии ҷомеаи Тоҷикистон дар шароити муосир”** аз баъзе норасоӣҳо холи нест, ки онҳо аз нуқтаҳои зерин иборатанд:

1. Дар бораи раванди ҷаҳонишавӣ ва таъсири он ба ҷанбаҳои гуногуни ҳаёти иҷтимоӣ-фарҳангӣ як қатор таҳқиқотҳо ба сомон расонида шудаанд. Аз ин лиҳоз, агар унвончӯ объекти таҳқиқоти худро боз ҳам мушаххастар нишон меод, ба мақсад мувофиқ мебуд.

2. Дар диссертатсия асарҳо ва пажӯҳишҳои илмии муҳаққиқони тоҷик ва ғояҳои дар онҳо баёншудагашта васеътар истифода мешуданд, мазмуни диссертатсия боз ҳам ғанитар мегашт.

Камбудихоии дар боло зикр намуда хислати тавсиявӣ дошта арзишмандии таҳқиқоти диссертатсионии Данаева К.Х.-ро коҳиш намедиханд.

Дар ҷамъбаст зикр намудан лозим аст, ки аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқоти диссертатсионӣ дар он мебошад, ки хулосаҳои таҳқиқотро метавон ҳангоми таҳияи барномаю стратегияҳо, концепсияи рушди сиёсати иҷтимоию фарҳангии давлат истифода кард.

Маводи диссертатсияро ҳамчунин метавон ҳангоми таълими курсҳои фалсафаи иҷтимоӣ, сиёсатшиносӣ, ҷомеашиносӣ, фарҳангшиносӣ таълими курсҳои махсус истифода кард.

Ҳамин тарик, Данаева К.Х. аз ўҳдаи вазифаҳои гузошташуда барои таълим тавонистааст. Автореферати диссертатсияи собит менамояд, ки он таҳқиқоти ба охир расида, дорои нағвиҳои илмӣ буда, аз аҳамияти назариявӣ ва амалӣ холи нест.

Маводҳои назариявӣ ва эмпирикии истифодагашта, методологияи таҳқиқот ба талабот ва шиносномаи ихтисоси 09.00.11 – фалсафаи иҷтимоӣ мувофиқат менамояд.

Диссертатсияи унвонҷӯ Данаева К.Х. дар мавзӯи **“Таъсири ҷаҳонишавӣ ба равандҳои иҷтимоӣ-фарҳангии ҷомеаи Тоҷикистон дар шароити муосир”** ба талаботҳои, ки дар Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Низомномаи шӯрои диссертатсионӣ, Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, Тартиби додани унвонҳои илмӣ ва Тартиби бақайдгирии давлатии диссертатсияҳои ҳимояшуда», ки аз 30 июни соли 2021, № 267 ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дараҷаи илмӣ, номзади илмҳои фалсафа аз рӯи ихтисоси 09.00.11 – фалсафаи иҷтимоӣ мебошад.

**Мудири кафедраи илмҳои ҷомеашиносии
Донишқадаи иқтисод ва савдои ДДТТ
дар ш. Хучанд, номзади илмҳои
фалсафа, дотсент**

Ҷонназарова Д.Х.

**Имзои дотсент Ҷонназароваро
тасдиқ менамоям.**

Сардори Шӯбаи кадрҳо ва қисми махсус :

Маҳмудов Ш. У.